

Selska 112c, 10000 Zagreb

t +385 (0)1 457 23 98

f +385 (0)1 457 23 99

e-mail: kontakt@documenta.hr

www.documenta.hr

Studijska putovanja na mjesta stradanja i sjećanja - program -

Program podupire **Robert Bosch Stiftung**

**MJESTA STRADANJA I SJEĆANJA VEZANA UZ DRUGI SVJETSKI RAT –
Bleiburg - Tezno (Maribor)**

27. studenog 2010.

08.00	<i>Polazak s Autobusnog kolodvora, peron 503</i>
11.30	<p>Bleiburg "Početkom svibnja 1945. političko vodstvo NDH, njezine vojne jedinice te civili koji su ih pratili bježali su pred nadolazećim partizanima kroz Sloveniju prema Austriji; nadali su se da će se ondje moći predati Britancima i tako izbjeći komunističku odmazdu. Vodile su se žestoke bitke između Prve, Druge i Treće partizanske armije i snaga NDH koje su se u povlačenju izmiješale s njemačkim, slovenskim, srpskim, crnogorskim i drugim proosovinskim jedinicama. Premda je Njemačka kapitulirala 8. svibnja, te su se snage borile do 15. svibnja, kada se glavnina vojnika i časnika NDH pokušala predati Britancima kod austrijskog mjesta Bleiburg. No u tome nisu uspjeli jer su Britanci inzistirali da se predaju partizanima, u skladu s internim sporazumima savezničkog vodstva, pa su vojnike NDH koji su se predali poslali natrag u Jugoslaviju. Bio je to početak Križnog puta tj. marševa smrti u jugoslavenske logore i masovnih likvidacija desetaka tisuća zarobljenika bez primjerenog suđenja. Iako je na Blajburškom polju zapravo ubijeno tek nekoliko desetaka ustaša (određeni broj je počinio samoubojstvo, a neki su poginuli pri pokušaju da pobjegnu dublje u Austriju), lokacija je zadobila mitski status kao 'emocionalni simbol kolektivne tragedije'."</p> <p>(dr. Vjeran Pavlaković: "Komemorativna kultura Bleiburga, 1990. - 2009." u Bosto, Sulejman i Čipek, Tihomir (ur.) <i>Kultura sjećanja: 1945. Povijesni lomovi i svladavanje prošlosti</i>, Disput, Zagreb, 2009.)</p> <p>govori: dr. Vjeran Pavlaković, Odsjek za kulturalne studije, Filozofski fakultet u Rijeci</p>
15.30	<p>Tezno (Maribor) - "stratište na koje su u drugoj polovici svibnja 1945. dovođeni većinom zarobljeni pripadnici vojske NDH (ustaše i manjim dijelom domobranski oficiri) te crnogorski i srpski četnici (vjerojatno oko 20%) koji su bili hladnokrvno smaknuti. O broju smaknutih u masovnoj grobnici u Teznom ne postoje zasada sigurni podaci. Tijekom istraživanja 1999. u protutenkovskom rovu na 70 metara pronađeno je 1179 kostura, a u ljeto 2007. napravljeno je još 14 sondaža na ukupno oko 950 metara rova. U svim sondama pronađene su ljudske kosti i ostaci vojne opreme, ali je gustoća nalaza sve manja prema dijelovima rova udaljenijima od temeljitije istraženog središta. Postoje nagađanja o blizu 15.000 žrtava u cijelome rovu, što je svakako pretjerano. Obavljene sondaže nisu dovoljne da bi se preciznije ustanovio broj leševa u rovu, koji se može procijeniti na ne manje od 2500, a kao gornja brojka, svakako manje od 15.000."</p> <p>(Ivo Goldstein: <i>Hrvatska 1918. - 2008.</i>, EPH Liber, Zagreb, 2008.)</p> <p>govori: prof. dr. Mitja Ferenc, Odsjek za povijest, Filozofski fakultet u Ljubljani</p>
19.30	<i>Povratak na Autobusni kolodvor</i>